

Dissertatio

tre in filios destinatos, ut Cæli affidâ inspectione exortum novi sideris à Balæmo prædicti explorarent. Porro ad eam rem in prælîa montis speculâ constituiti, Cælum nunquam non asperabant, donec tandem voti sui compotes post tot elapsa secula facti sunt. Author Glossæ ordinariae nihil certi definiens, magno numero fuisse perhibet.

Nomina quadam Magis istis nostrâ ætate traduntur toti incognita antiquitati; appellant enim Gasparem, Melchiorem, & Baltasarum, quæ sanè recentissima sunt nomina, & nullius fidei, quemadmodum alia quædam relate ab aliis fidei pariter subiecta Authoribus. Ita appellatos Græcis nominibus tradunt, Magalat, Galgalat, Sarac; Hebraicis verò Apellum, Amerum, Damascum, quæ sane commenta sunt hominis Hebraicæ & Græcæ æquè imperiti. Nominant alii Atorem, Satorem, Paratram (a); ludibria omnia, & minimè ante duodecimum seculum procula fabellæ.

Author Operis imperfecti in Matthæum hom. 2. narrat, S. Thomam in Perside, Magos noctum instituisse, Baptismo confessiæ, & in Evangelio annunciando socios adhibuisse. Ferunt, martyrium consummata in Urbe quadam Arabia; in Maneg Armeniae malunt Armeni. Sacra eorum lypsana Coloniam monstrantur, & singulare coluntur honore. Hæc habuimus, quæ de Magis memoriâ digna scriberemus.

Quo potissimum tempore in Judæam venerint, non una est Chronologistarum sententia. Totus autem controversia cardo in eo situs est, unde potissimum Viri illi ad incububula Jesu Christi deducantur. Qui enim in Perside (*) statuant, biennii iter venientibus assignant, tanquam certum constituentes, novum astrum biennio ante natum Christum micuisse, juxta illud Evangelii narrantis, Herodem pueros omnines in Bethleem & in finibus occurrentes à biennio & infra, secundum tempus quo exquisierat à Magis, trucidari mandasse (b). Alii vero biennium ejus itineris à nato Christo exordiuntur, eo primum temporis articulo micuisse astrum autemantes (c). Alii tandem ipso nato Christi tempore apparuisse fidus contendentes, 23. dierum itinere Bethleem viros deducunt; quod verò totam à Perside in Bethleem viam tam brevi temporis spatio decurrisse faciliter demonstrant, iter habitum dromedariis camelis perniciissimis statuant.

S. Chrysostomus (*) nihil de tempore, quo Jerosolymam pervenerint, definens, nullusq; sibi biennii fines præscribens, notat, fidus paulò ante exortum Christum apparuisse, Herodem verò majori, quam pro necessitate atque tempore exorti fideis, cautione, nequid sibi desset, biennales pueros trucidandos edixisse. Non defuerunt qui crederent, fidus illud ipso Incarnationis Filii Dei tempore paruisse (d); malunt alii tempore concepti S. Joannis Baptista (e). Certum tamen suscepit à Magis itineris tempus definire audet nemō; cum tamen plerique totum ejus itineris spatum intra 13. dies post exortum

^a Vide Casaubon. in Baron. Bolland. Maji. t. I. p. 7. 8.

* Quidam apud Theophylact. Author ferm. 131. & 132. in Epiph. appendic. t. 5. S. Augus.

b Matt. 2. 16.

c Epiph. ba-

rev. 52. Euseb.

seu Hieronym.

in Chronic.

Nicephor. l. 1.

t. 13. Beda

alii.

* Chrysost.

hom. 7. in

Matt.

d Bolland.

April. t. 1. pag.

3. Maji tom.

2. p. 7.

e Bolland.

Maji tom. 1.

Suplemen.

pag. 519. 520.

Toynard. Har-

mon. Evang.

ann. 2. ante

Christi nati-

zatem, art. 3.

Christum concludant. Porro si è regione ad Euphratem, nempe è finibus Pathuræ, sive è Chaldaea, vel Babylonie deducantur, viginti ad minus itineris dies, prolixæ adè via per medianum Arabiam desertam, camelis in ea regione familiaribus, confidae impeditæ illos reputandum est, distat enim ab Euphrate Jeroſolyma non minus quam 200. leucarum intervallo.

Modò aliqua de sidere, quod viam Magis signavit, & nuncium adventus Messiae attulit, dictum proinde ab Augustino (f), Magnifica lingua Celi. Veteribus nonnullis traditum est, novum illud fuisse creatum in Cælo astrum, ut exorti Messiae nuncium mortalibus veniret (g); suspicantur alii, cometa inopinata in aere apparetis speciem præstulisse (h). Autumavit Ligfootus (i), eandem lucem, qua Pavitoribus prope Bethleem emicuerat, viam procul à Magis in Judæa, cui imminens regioni videbatur illos invitare. Non deserunt qui crederent, Angelum lucido quodam corpore instar sideris assumptu, viam Magis in Judæam monstrasse (k). Postrem hanc sententiam confirmant S. Chrysostomus, Cæsarius, Theophylactus, quippe quibus intelligentia & ratione instructi astrum credebatur, parentes, evanescens, iter sistens, prosequens, prout res exigebat.

Author Operis imperfecti in Matthæum tradit, fidus illud in montem, unde Cælum iam inde à pluribus seculis Magorum succedentes generationes inspexerant, descendisse, atque in medio veluti sinu puerum exhibuisse, cuius capitri crux imminet; eisque tandem pueri voce iussos ad Judæam se conferre. Eandem ex Libro apocrypho Seth traditionem sequutus est S. Epiphanius Hæres. 26. & 39. Affirmarunt alii, novum istud fidus ipsum fuisse S. Spiritum, qui Magis sub ea specie spectandum se præbuisset, quemadmodum deinde cum Jesus Baptismo ablueretur in specie columba (l). Tantâ fulgoris gloriâ micuisse tradit S. Ignatius, ut astra omnia vincentur; quin & solem, lunam, cæteraque astra post se veluti in obsequium traxisse (m), addit suo veluti lucis imperio omnia illum habuisse subiecta, totiusque mundi oculos in sui admirationem convertisse.

Innotuisse etiam aliquid de illo phænomeno prophanis Authoribus facile credimus. Neque hic moror cometæ septem succendentibus diebus Romæ visum, post obitum Juli Cæsaris & initium ab Augusto regnum, cui Templum dedicatum est à Romanis, autem tantum Cæsaris spiritum in astro micuisse [n]. Non defuerunt quidam ex nostris, qui suspicantur, eo præfigio adventum Jesu Christi portendi, quibus tamè ut assentiam longior, inter utrumque illud factum distantia temporis prohibet (o). Propùs ad rem idem Plinius lib. 2. cap. 25. narrat, parentes cometæ argenteâ comâ & rutilantem adeo, ut oculos intuentes ægrè admittent, in quo veluti specie humana Dei effigies offendebatur.

Est quidem locus nonnullis Criticis sus-

f. August. tom.

5. ferm. 200.

nov. edit. olim

30. de Tempore.

Quid erat

nisi magnifica

lingua Celi?

& Serm. 203.

olim 64. de

Divers. initio:

Stellam sibi

apparentem,

pro infantie

verbo visibili-

ter loquen-

tem veluti

linguam Celi

secuti sunt.

g. Leo Mag.

ferm. 1. de

Epiph. Chrys-

ost. in Matthe-

hom. 6. Basil.

de hum.

Christi. nativit-

at. Ambros.

1.2. in Luc. 6.

2. Author de

Mirabilib.

Sacr. Script.

Fulgen. hom.

de Epiph.

Author ferm.

131. Append.

tom. 5. S. Au-

gust.

h. Origens lib.

contra Cel-

sum, Maldon.

Grot. Sculpt.

i. Ligfoot. Hor-

Talmud. &

in Harmon.

kla. Evangel.

Infantie. Chrys-

ost. & Theo-

phyl. in Matthe-

Author de

Mirabilib.

Sacr. Script.

q. 4. Tille-

mont. not. 1.

infelum Christi.

Toynard. Hir-

mon. Evang.

x. Chrysost.

hom. 6. in

Matt. Author.

Oper. imperfe-

ti. Ambros.

1.2. in Luc. 2.

Bern. Serm. 4.

in Epiph. Aug.

Serm. 100.

201. 203. nov.

edit. Theophyl-

act. Chronic.

1.2. c. 25.

Vide Plini.

o. Natus est

enim Christus

annus 21. post

obitum

Julii Cæsaris.

pe.

In Magos qui Jesum adorâturi venerunt. 67

pectus, neque contentiosum cum illis tradendum mihi funem suscipio, ut lectio- nem defendam. En alterum Chalcidii Philosophi Platonicæ, & à sacris Christianis non alieni, cuius certa ætas ignoratur, apertissimum è de re testimoniom (p). Est aliqua sanctior & venerabilior historia, qua perhibet, de ortu stellæ cujusdam non mortibus mortesque denunciantis, sed defensionem Dei venerabilis ad humana conuersationis, rerum mortali gratiam. Quam stellam, cùm nocturno itinere suscepissent Chaldaeorum profecti sapientes viri, & consideratione illâ majestate purilis, veneratis esse, & vota Deo tanto convenientia nuncupasse, qua rati bi multò melius sunt compertia, quæ eggerit.

Verum quid ad naturam sideris regrediamur, certamque feligamus tot inter varias extremasque sententias, constituendum nobis arbitramur, flammeum aliquod phænomenon in media aëris regione (q), quod Magi spectantes, cùm res nova & mira omnibus inspeditis circumstantiis videbunt, in suspicione venerant, num Balæami oraculum eo veluti sidere tunc tunc exorto impleretur. Quare in viam se dare cogitarunt, de novo illo Rege in Judæam definire nullâ necessitate cogamur, sati habentes si intra totum 40. dierum spatium, quo B. Virgo Bethleem substatit, venisse statuantur (legis enim præscripto (r), tempus illud feminis pueris ad purificationem destinabatur) poterant iter suum confecire five die 20. five 25. five etiam 30. Januarii. Namque die tantum 2. Februario B. Virgo ad Templum ascendit; & Innocentium cades, nonni post aliquot dies iussu Herodis facta est; cùm Josephus interim in Ægyptum auferget.

Licit autem Ecclesia Latina Festum Epiphania cum die sexta Januarii compuerit, non tamen ita reputandum est, quasi tria illa mysteria, quæ unius eius dei Religione jungit, nempe Magorum adventus, primum in nuptiis Canæ prodigium, & Baptismus Jesu Christi, ad unam eandem diem reapse pertineant. Sexta Januarii dies Nativitati Jesu Christi sacra longâ gatæ apud Græcos manif. Nostræ attatis Graci è die nonni Baptismum J. C. recolunt; cum Magorum adventum unâ cum Nativitate J. C. cùdem die 25. Decembris componant (b). Non est ita que præcepto ullo adigamus, ut adventum Magorum Bethleem ad diem 6. Januarii dñinamus; commode proinde itinere licet illos è Mesopotamia, Chaldaea, five regione supra Euphratem deducere, modò confectum iter illud statuamus, antequam B. Virgo in Ægyptum proficiat.

Quam tenuit S. Matthæus, ejus historiæ de exortu sideris narranda ratio, duas inter se pugnantes sententias induxit (c). Perfusum habent aliqui, Magos Jeroſolymam usque fidum ducorem præcessisse; cùm autem Jeroſolymis subſtantibus aliquadi lumen suum prohibuerit, iterum se egreditibus monstravit, Differ. Calmet. Tom. II.

^a Levit. 12. 2.

3. 4.

^b Vide D. Til-

lemon. Not. 9.

de Jefu Christo.

c Matt. 2. 2.

d Chrysost.

Maldon. Grot.

Drus. Ham-

mon. alii.

gā, sed exoriens astrum aspexisse malunt
e Borremans, (e). Prima tamen verio prior est; cū
maximē Evangelista eandem adhibeat ex-
pressionem ibidem vers. 9. ubi vix de exor-
tu sideris usurparetur: *Et ecce stella, quam
viderant in Oriente, antecedebat eis, usque
dum veniens staret supra, ubi erat puer.*
*Quam viderant in Oriente, ait, non
quam exortem viderant; inepit enim
hunc postremum sensum usurpasse Evangelista.*

Qd̄ igit̄ totam hanc dissertationem in unam veluti summan colligamus, statuendū est, Magos alios fuisse viros à Sapientibus eo nomine apud Persas jam inclitos; sed potius eo nomine designatis viros sapientes Arabiæ desertæ, Chaldeæ, Mesopotamia, sive regionum ad Euphra- tem, qui vatis seu arioli Balaami vestigia relegent, quique receptum habent tradi- tione oraculum de novo fidere, cuius micanti fulgore exortus nunciaretur Rex

in Jacob, Gentium omnium salus & ex- pectatio. Quare eo visto fidere, inquirendū sibi de novo Rege suscepunt. Potuit etiam id cogitantibus animos adje- cisse vel S. Spiritus repentinus, in mentem illapsus, vel somnium aliquod divinitus immisum. Ad phænomenon quod attinet, non fidus illud, neque cometen haben- dum censemus, sed potius meteoron quad- dum, brevi, dissolvendum, in media aeris regione instar sideris emicans, & ve- cumentibus Jerosolymam iter monstrans; cum autem biduo triuox lumen suum pro- hibueret, iterum fese monstravit, qud̄ Bethleem usque iter habentes deduceret. Qd̄ autem natale Iesu Christi præcessit se statuamus, sive intra dies 13. Magorum definiamus iter, vel tandem die 13. à nato Christo venire illos fateamur, nihil est; satis est enim, si ante quadragesimam diem, Purificatione B. Virginis in Lege præscri- ptam, venisse statuantur.

DISSERTATIO DE NOVISSIMO PASCHATE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

TOT in rem præsentem Scripta postremis hisce annis edita sunt, ut novi aliquid produci vix ac ne vix quidem possit. Quare si Sapientibus tantum viris no- stro hoc Opere laboraremus, satis profecto duceremus rem totam præterire, hoc tan- tum vel illud systema præferre nos indi- cantes; singulis interim relinquentes, ut de suo argumenta & conjecturae supplerent. Sed cū ultro citroque data de hoc ar- gumento Scripta raris admodum innote- scant, operæ pretiumduxi, si mē hac dis- sertatione varia saltē variorum systema in medium producerentur, allatis simul, que illis probandis deducta sunt, argumentis.

Recepta apud utramque Ecclesiam Græ- cam scilicet Romanamque, sententia tenet, celebratum à Iesu unā cum Discipulis le- gale Pascha vesperis feria quintā die 14. Nisan, tum verò alterā die, 15. ejusdem mensis, supplicio crucis affectum interisse. Cœptus inde in Ecclesia Latina mos pane azymo conficiunt mysteria; quid scilicet Christus in celebratione Paschæ, eodem quo Judæi tempore, datum illis de azymis præceptum fervas crederetur. In hanc sententiam frater Patrum & recentiorum Interpretum testimonia laudarentur; inge- nuè etenim fateamur oportet, omnes in illam summo assensu concessisse; atque ita de illa in Tridentino constitui, quasi communi Ecclesiæ suffragio recipetur (f).

Quanquam autem hæc ita se habent,

nunquam tamen veluti fidei dogma ab Ec- clesia quidquam è de re definitum est; nec religioni sibi duxerunt viri quidam in primis Catholicis nova alia systemata pro- cuderent, ac palam defendere, nullā pro- pterea censurā ab Ecclesia inusti, nec of- fensionem in se ullam è de re apud reli- giosos Fideles inducentes. Illorum quidam alterā die Jesum, alterā Judæos Pascha celebrasse autummarunt; illum nempe feria 5. in vesperam declinante, hos verò feria 5. sub vesperas (g). Persuasum est aliiis Judæorum aliquos, de quibus mox, feria quintam, alias verò feriam 6. convivio Pas- chali sollemnem habuisse; Galilæos scilicet, & Israelitas decem Tribuum per Pa- læstinam dispersos feriam 5. Jerosolymæ & Judæi universæ incolas feriam 6. (h).

Celebratum à Iesu Christo legale Pascha negarunt alii, defendentes novissimum illius cœnam vulgare fuisse, convivium, nihilque à ceteris diversum. Polirenam hanc opinionem, non quid ceteris præponenda videatur, sed quid posse in eodem cum reliquis autoritatis gradu confor- matur, adductis argumentis fulcieramus. Nec tamen propterea aliorum sys- tematum rationes aggrediemur refutandas, sed integrum relinquentis Leñori, ut quascumque maluerit partes sequatur, domino- do id maxime præ oculis habeat, ne quid unquam contra Ecclesiæ sensum vel admittat, vel defendat.

Exploratum est, Pascha nomen latissimo in Scriptura sensu patere. 1. Angeli exter- mi-

g Paulus Bur- gentis, Paulus Midelburgen- sis, Lucidus, Grotius, On- phrius, Hente- nius, Cornelius Janseanus, Maldon. Se- lig. Calvis. P. Lallemand. Landari etiam possum S. Epiphanius. Eusebius Ziga- bon. de quibus mox. h P. Harduin. in tract. de Novissimo Pas- chate J. C. Vide etiam P. Pezon, Hi- stor. Evange- lic.

De Novissimo Paschate Domini Nostri J. C. 69

i Exod. 12. 11.
12.
k Exod. 12.
21.
l Exod. 12. 14.
15. 16. &
passim.
m 2. Par. 30.
22. 23. 24.
Deut. 16. 1. 2.
Num. 28. 18.
19.
n Luc. 22. 1.
Dies festus azymorum,
qui dicitur
Pascha.
o Exod. 12. 43.
44. 45. 47.
p Num. 9. 2.
& 33. 1. & 2.
Par. 30. 1. 2.
&c. Ezech. 45.
21. & in Evan- gelio passim.

q Matt. 26. 17.
19. Marc. 14.
21. 16. Luc.
22. 7. 8. 12.
13.

g Paulus Bur- gentis, Paulus Midelburgen- sis, Lucidus, Grotius, On- phrius, Hente- nius, Cornelius Janseanus, Maldon. Se- lig. Calvis. P. Lallemand. Landari etiam possum S. Epiphanius. Eusebius Ziga- bon. de quibus mox. h P. Harduin. in tract. de Novissimo Pas- chate J. C. Vide etiam P. Pezon, Hi- stor. Evange- lic.

Receptum est etiam apud omnes, & san- ctum apud Interpretes, conciliandas inter se Scripturas sibi assumentes, ut obfusis clariorum aliorum textuum collatione lux affundatur, & quod illis deest, de aliorum perspicuitate suppleatur, & quicunque vo- ces certis alii determinantur; nec unquam commititur, ut inverso ordine per- spiciens certisque relictis minus aperta & ambigua praferantur. In eo igit̄, quod veritas, argumento quinque vel sex occurrunt apud S. Joannem textus, si quis alius perspicui, ut nihil illis deest ad evi- dentiam, apertis demonstrantes verbis, Je- sum Christum cum Discipulis suis legale illud Pascha non celebrasse. Ut quid igit̄ certis & perspicuis ejus Evangelistæ testimonis relictis, ambigua aliorum Evangelistarum ita sequamur, ut cū facilis-

minutoris (i), qui universam percurrentis Ægyptum altore gladio, omnes ejus gentis primores natu interfecit, solis relictis He- bræis, Transiuncta designat, quæ potior est & literalis ejus vocis notio. 2. Pascha est etiam Agnus (k), quem, memoriam reco- lentes, exempti è gladio Angeli exterminatoris, populi Israëlis immolare conve- runt. 3. Obtinuit pariter, ut Festum, quo accepti è occasione beneficij, liberati nem- pè ab Ægypto Israëlis, memoria ad posteros transmisserat. Pascha itidem appelle- laretur (l). 4. Eodem censetur nomine victimæ omnes è die ad sacrificium desti- natae (m); agnus enim in pervigilio ejus diel immolabatur, die nempe 14. atque decimā quintā inueniente, subeunte nocte Paschale ex illo epulum instituebatur. 5. Eodem pariter azyma, quæ illis diebus adhibebantur in cibum (n). 6. Eodem Agni Paschalis epulum (o). 7. Pervigiliū pariter tum & septem illi solemnes Paschæ dies (p); 8. tandem ceremonia rituque omnes ejus Festum precedentes comitanterque, Paschæ nomine designabantur; ut parare Pascha perinde habeatur, ac locum Paschali convivio opportunum instruire, victimas comparare, immolatio- nem instruire, fermentatum panem soler- ter, ne quid ex illo remaneat, conquire- re; confidere, decoquere azyma &c.

Hæc simul omnia vel ex his quædam tantummodo præ oculis habuisse Evangelisti oportet, cum missis a Iesu Discipulis ut pararent Pascha, ac reapse paratum, ab illis narrarunt (q). Uno verbo, sicut Pascha nomen vel strictè & literali signifi- catione, vel vagè & latiori usurpatum; ita pariter verbum parare & proximam aliquam præparationem, & remotam quan- dam non incongrue designat. Ita cū- Moysis præcepto iussi sunt Hebrei in Ægypto versantes à die 10. Nisan agnum die 14. vel inueniente 15. ejusdem mensis immo- landum parare, agnus ille ex tunc Pascha appellatur Exod. 12. . . . 3. 21. & agnum illum sibi comparare perinde habetur, ac parare Pascha. Nihil autem moror ceteros morales sensus eidem nomini tributos; scitum est enim, Apostolum 1. Cor. 5. 7. ita de Iesu Christo loquuntur: *Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus.*

Inclinante jam die à Templo egredien- ti [b] monstrabant Discipuli totius stru- turæ magnificantem; sed ille futurum denunciat, ut tandem omnibus eversis antiæ aedificiæ ne lapsi quidem lapidi superstrutus restaret. Tum ex Urbe digres- sus, montem Olivarum confundit (*). Èa occasione cum in loco à regione Templi omnes assident, interrogantur Iesum Di- scipuli, quo temporis articulo de eversio- ne Templi oracula implenda manerent? quibus prolixâ fatis oratione, à nostro ar- gumento alienâ, Jesus respondit. Erat au- tem Pascha & azyma post biduum (r); mo- nuitque Jesus Discipulos, futurum ut eo temporis articulo filius hominis tradenteretur ad necem, & crucem.

Mane alterius diei (d) feria quintā, 5. & 13. Nisan, primo die Azymorum, quando Pascha immolabatur, i.e. qua die sub vespe- ris inibat dies 14. Nisan, agni Paschalis immolationi destinata, tum & azymorum non- prima. Porro ea azymorum religio non

r Joan. 12. 1.
s Matt. 26. 6.

t Joan. 12. 12.

u Matt. 21. 1.
Marc. 11. 11.

Luc. 10. 29.

x Marc. 11. 11.

Matt. 21. 17.

y Mar. 11. 12.

Matt. 21. 18.

z Marc. 11. 19.

a Marc. 11. 20.

... 27.

b Matt. 24. 1.
Marc. 13. 1.

* Matt. 24. 3.
Marc. 13. 3.

c Marc. 14. 1.
1. Matt. 26. 2.

d Matt. 24. 17.
Marc. 14. 12.
Luc. 22. 7.